

DA JORDEN VAR UNG

Bakgrunnsstoff 1. Mosebok 2.

Minnevers «Slik ble himmelen og jorden fullført med hele sin hær»
(1 Mos 2,1).

Ukeoversikt Moses har tatt for seg hvordan hele skaperverket ble til før han nå kaster et litt snevrere blikk på mennesket og dets miljø. 1. Mosebok 1 har besvart spørsmålet «Hvor kommer alt fra?» 1. Mosebok 2 forklarer nå hvorfor vi er det vi er. Uten opplysningene i 1. Mosebok 2 ville troskapsprøven overfor Gud og det påfølgende syndefallet som kapittel 3 skildrer, vært vanskelig eller umulig å forstå.

Adam og Evas nærmiljø, omgitt av trærne og dyrene i hagen, utfyller den storslåtte skapelsesberetningen. Kapittel 2 lar leseren oppleve menneskets sosiale dimensjoner og gir innsikt i forhistorien og verdensgeografien slik den først fortonte seg.

1. Mosebok 2 tar også opp slike gudgitte forordninger som sabbat, arbeid, hjem og ekteskap. De ble gitt før syndefallet og er fortsatt helt grunnleggende for menneskets liv, levnet og lykke. I vår tid er vi kommet langt bort fra Eden, men livet der skisserer et mønster og en rekke prinsipper for oss som lever på

randen av det nye Eden. Hva kan vi som bare har opplevd en fallen tilværelse lære av beretningen om verden før fallet?

Denne uken skal vi ta en titt på et paradisi, et av de få vi vil få se, i alle fall inntil videre.

SØNDAG**Sabbaten (1 Mos 2,1-3)**

Sist uke opplevde vi en progresjon i skapelsesberetningen: fra mørke til lys, fra bare vann til vann og jord, til atmosfære, vegetasjon og endelig til menneskets skapelse, først mannen og så kvinnen. Først etter at alt dette er skapt, får vi ordene fra 1. Mosebok 2,1 – «Slik ble himmelen og jorden fullført med hele sin hær.» Guds skaperverk var altså et avsluttet hele. Denne tanken er underforstått i 1 Mos 2,2-3 der begge versene sier at Gud «hvilte» fra sitt arbeid. Var Gud trett, eller hvilte han fordi han hadde fullført sitt verk?

Les 1 Mos 2,2-3 og svar på spørsmålene:

- 1. Er det noe i tekstene som tyder på at skapelsen var en prosess som fortsatte etter den sjettede dagen? Hvilke slutninger kan man trekke av svaret ditt?**

- 2. Sabbaten står for skapelsen, så hvordan kan man si at allerede disse tekstene innebærer at sabbaten gjelder for alle mennesker?**

Ordet *sabbat* er ikke nevnt i 1. Mosebok 2, men ordet er avledet av verbet for «hvilte», noe som viser at det er snakk om sabbaten (se 2 Mos 20,8-11). Sabbaten kom etter seks bokstavelige dager og er selv en bokstavelig dag.

Legg merke til at det første Gud erklærte hellig, var tid. Ikke en bakkekam, ikke en elv eller et alter, men den sjuende dagen, et tidsrom var det første i skaperverket som ble «satt til side» (et annet uttrykk for at noe «helliges»). Sabbaten var noe helt unikt – den er ikke avgrenset til et enkelt sted, men når ut til alle, uavhengig av hvor de bor.

Til ettertanke Neste gang du hilser sabbaten velkommen bør du tenke over at du holder en dag som strekker seg helt tilbake til Eden, til menneskets første leveuke. Hvordan føles det å slik være knyttet til din opprinnelse?

MANDAG

Nefesj hayyah

I 1. Mosebok 2 skifter blikket fra verdens skapelse til en enkelt hage. Kapitlet er ingen ny skapelsesberetning, men heller en utfyllende tekst. Mennesket er toppen på pyramiden i 1. Mosebok 1. I neste kapittel blir de sirkelens sentrum. Mennesket kommer i fokus, og alt annet trer i bakgrunnen.

I 1. Mosebok 1 var det ikke før den femte dagen at Gud skapte «levende skapninger», et uttrykk som er oversatt fra det hebraiske *nefesj hayyah*. *Hayyah* betyr «liv» og «nefesj» betyr «skapning». Interessant nok dukker det samme uttrykket opp i 2,7.

Les I Mos 2,7. Hvilke ord i denne teksten er høyst sannsynlig oversatt fra nefesj hayyah?

De fleste blir forbauset når de får vite at det uttrykket som ofte er oversatt «levende sjel» (1 Mos 2,7) når mennesket blir skapt, er det samme som brukes til å beskrive fisk og fugler og krypdyr. Riktignok skiller mennesket seg ut fra disse andre skapningene – det er skapt i «Guds bilde» (1 Mos 1,27) – men rent fysisk er vi knyttet til andre levende skapninger på jorden. Og som dem trenger vi så klart visse fysiske betingelser for å kunne opprettholde livet.

Hvordan kan denne bruken av ordet *nefesj* i 1 Mos 2,7 (ofte oversatt «sjel») gjøre det lettere å forstå hvorfor sjelen ikke er udødelig? (Esek 18,4; Matt 10,28).

Bibelen bruker ordet *nefesj* på flere måter som dekker forestillinger som *person*, *selvet*, *liv*, og *skapning*, men i Det gamle testamente betyr det aldri en bevisst og udødelig eksistens atskilt fra kroppen. Dette er en hedensk, gresk tanke som har gjennomsyret nesten alle monoteistiske religioner i vår tid.

Til ettertanke **Skriv ned forskjellige vanlige vrangforestillinger som bunner i troen på en udødelig sjel. Hvorfor bør de som kjenner sannheten om sjelen være glade for at de kjenner den? Hva kan denne kunnskapen beskytte deg mot?**

TIRSDAG

Hjemmet i hagen (1 Mos 2,8-17)

De geografiske detaljene i vers 10-14 viser at forfatteren så på Eden som et virkelig sted, ikke bare et symbol eller et bilde. Flere av navnene i vers 11-14 er senere brukt på steder og elver etter syndfloden. Men syndfloden endret jordens overflate så grundig at vi ikke kan knytte geografiske steder før syndfloden til steder og elver som vi kjenner til.

Hvilke av de trekkene ved Eden som er nevnt i vers 8-17 tyder på at hagen var et ideelt hjem? (Legg især merke til beliggenheten og den oppmerksomheten som er viet menneskets fysiske, psykiske, estetiske og moralske behov.)

Selv etter seks tusen år med synd får vi til tider glimt av hvordan jorden må ha tatt seg ut i sin første skjønnhet. Sporene er der, og de taler om Guds uforlignelige skapermakt (Job 12,7-9; Rom 1,19-20). Det er ikke lett å fatte hvordan Eden må ha tatt seg ut og hvordan paradiset kan ha sett ut.

Hva er det som kommer nærmest paradisiske tilstander av det du har opplevd? Hva gjorde at det virket paradisisk? Hvordan avspeiler det forholdene slik de må ha vært i Eden, eller på jorden som helhet?

Les 1. Mosebok 2,15. Tenk så interessant at Adam, som jo hadde alt han kunne ønske seg, likevel fikk i oppdrag å arbeide i hagen. Det hebraiske ordet som er oversatt «dyrke», er et vanlig uttrykk som betyr å «arbeide» eller å «tjene». Allerede før syndefallet var det altså tanken at mennesket skulle arbeide og ikke sitte med hendene i fanget. Dette burde være nok til å avvise ideen om at det skulle hefte noe negativt ved det å arbeide.

Til ettertanke Vi er riktignok fjernt fra Eden, men hva kan du gjøre her og nå for å gjøre dine omgivelser mer paradisiske, både for deg selv og dine? Hva ville du måtte forandre på?

ONSDAG**Kvinnen i Adams liv (1 Mos 2,18-25)**

Her møter vi Adam i en paradisiske hage, med herredømme over dyrene og tilgang på alt, med unntak av ett enkelt tre (se 1 Mos 2,16-17). Men likevel hadde Gud mer til ham.

Hvorfor gav Gud kvinnen til mannen? (1 Mos 2,18. 19)

Kvinnen skulle være «en hjelper som er hans like». 1. Mosebok verdsetter kvinnen som en likeverdig partner, en som utfyller mannen. Sammen med henne er det godt å være, og sammen utgjør de Guds bilde.

Les 1 Mos 1,27. 28. Hvordan viser disse to versene hvilken sentral rolle kvinnen skulle fylle i livet på jorden?

Med sin fysiske utrustning kunne ikke Adam på egen hånd oppfylle påbudet i 1 Mos 1,28 - ikke uten en kvinne. Kvinnen skulle være hans ledsager, kone og medarbeider i oppdraget med å herske over naturen, men hun skulle også være så mye mer (se 1 Mos 2,24).

Hvordan ble Eva til? 1 Mos 2,21. 22. Hvordan skiller hennes tilblivelse seg ut fra alt annet i naturen?

Alt annet, også mannen, er laget av jord, men Eva ble laget av mannen. Bibelen forklarer ikke direkte hva forskjellen innebærer, men det er i alle fall klart at hun ikke skulle behandles som noe mindreverdig av mannen. Dessverre blir kvinner mange steder oppfattet nærmest som slaver, de nyter liten anseelse og har få rettigheter. Dette er et forstemmende eksempel på hva synden har gjort med mennesket.

Til ettertanke Har du arvet noen av din kulturs negative syn på kvinnen? Hvordan kan læren i 1. Mosebok 2 bidra til å endre disse holdningene?

TORSDAG

Eva blir Adams kone (1 Mos 2,23. 24)

I 1 Mos 2,23 var Adam så henrykt at han uttrykte sitt overstrømmende velkommen til sin kone i poesi (vers 23 er skriftens første poetiske versepar). Evas tilblivelse og hennes ekteskap med Adam skulle være en stor velsignelse. En mann og en kvinne skulle grunnlegge et hjem, det som er grunnlaget for alt liv blant mennesker. Det var slik de skulle være fruktbare og bli mange, fylle jorden og legge den under seg (1 Mos 1,28).

Hva har synden gjort med dette idealet? Hvordan viker folk ofte av fra det? Hva blir følgene?

Hvordan skildrer Guds ord inngåelsen av ekteskapet, og i hvilken rekkefølge skal disse skrittene tas? 1 Mos 2,24.

Guds ideal for ekteskapet ser vi i dette verset. Når tiden kom til å forlate dem som stod ham nærmest, hans foreldre, skulle mannen først og fremst være tro mot sin kone. Hun skulle innta før-

steplassen i hans hjerte. Guds rekkefølge er at mann og kone skal bli fysisk ett etter at de er gift. Bibelens rekkefølge er «*forlate ... holde seg til ... være ett*», men dette har man snudd opp ned på, og med sørgelige resultater.

Hva slags intimt forhold mellom mann og kone gjør skriften seg til talsmann for, lenge etter syndefallet? I Kor 7,2-5; Ef 5,21; Hebr 13,4. Hvilke prinsipper i disse versene gjenspeiler forholdet i ekteskapet før syndefallet? Og hvordan kan de av dere som er gift i større grad åpenbare disse prinsippene i deres eget hjem?

FREDAG

Videre studium

Alfa og Omega, bind 1, side 24- 30 (PP:46-51). *The Seventh-day Adventist Bible Commentary*, merknader til 1. Mosebok 2.

«Våre første foreldres hjem skulle være et mønster for andre hjem når barna deres drog ut for å ta jorden i eie. Gud selv hadde skapt skjønnheten i dette hjemmet. Men det var ikke et overdådig palass... Gud satte Adam i en hage... Det hellige parets omgivelser var en undervisning for alle tider. Sann lykke finnes ikke i stolthet og luksus, men i samvær med Gud gjennom hans skaperverk... Stolthet og ærgjerrighet blir aldri tilfredsstilt. Men de som har virkelig visdom, vil finne en ekte og oppløftende glede i de kilder til nytelse som Gud har plassert innenfor alles rekkevidde.» -*Alfa og Omega*, bind 1, side 29 (PP:49, 50).

«Eva ble skapt av et ribben fra Adam. Det betydde at hun hverken skulle herske over ham eller bli underkuet som en min-

dreverdig. Men hun skulle være en jevnbyrdig og bli elsket og beskyttet av ham. Hun var en del av ham, ben av hans ben og kjøtt av hans kjøtt. Hun var hans annet jeg. Det viser den intime forening og den kjærlige tilknytning som burde herske i dette forholdet.» – *Alfa og Omega*, bind 1, side 25 (PP:46).

**Spørsmål til
drøftelse**

- 1. Hvordan skal vi i vår tid forstå påbudet i 1. Mosebok 1,27.28 om at mann og kvinne skal legge jorden under seg og råde over den? Hva kan det ha betydd før synden, og hva betyr det nå, etter synden? Hva kan det lære oss om hvordan vi forholder oss til naturen?**
- 2. Hvordan blir kvinner behandlet i ditt samfunn? Hva kan dere i praksis gjøre for å hjelpe kvinner som blir mishandlet? Hva kan og bør deres menighet foreta seg som den ikke gjør?**
- 3. Er det noen av ekteskapene i deres menighet som gjennomlever en vanskelig tid? Hva kan dere i gruppen gjøre for å hjelpe dem som sliter med disse problemene?**